

Handläggare
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 0850801522

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2020-02-13

Stockholms stads kemikalieplan 2020-2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till kemikalieplan för Stockholms stad 2020-2023. Kemikalieplanen innehåller 49 åtgärder fördelade på 8 kapitel/-verksamhetsområden. Fokus ligger på barn och andra känsliga grupper.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till både innehåll och struktur i kemikalieplanen. Beskrivningen av åtgärder och ansvarsfördelning är tydlig. Vidare är det stöd som kemikaliecentrum kan ge värdefullt. Förvaltningen är positiv till att barn och andra känsliga grupper, såsom gravida, prioriteras. Förvaltningens uppfattning är att kemikalieplanen lyckats bra med att konkretisera de åtgärder som behöver vidtas för att nå målet om en giftfri stad.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat miljö- och hälsoskydds nämndens förslag till kemikalieplan för Stockholms stad 2020-2023 till alla stadsdels- och facknämnder, vissa andra storstadskommuner, institutioner, myndigheter och organisationer. Svar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 18 februari 2020. Förslag till kemikalieplan bifogas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen i samverkan med förvaltningens övriga avdelningar. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och råd för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att lämna synpunkter på remissen.

Ärendet

Stockholms stads första kemikalieplan antogs av kommunfullmäktige 2014 och avsåg perioden 2014-2019. Miljö-

och hälsoskydds nämnden har utarbetat ett förslag till ny kemikalieplan. Kemikalieplanen utgår från stadens miljöprogram 2020-2023 och ett av dess sju mål: Ett giftfritt Stockholm. Målet är att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Målet om ett giftfritt Stockholm omfattar ett etappmål för programperioden som innebär minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter.

Arbetet med kemikalieplanen har letts av kemikaliecentrum vid miljöförvaltningen.

Innehåll och struktur i kemikalieplanen

Kemikalieplanen innehåller 49 åtgärder fördelade på 8 kapitel/-verksamhetsområden. Fokus ligger på barn och andra känsliga grupper.

Kemikalieplanens verksamhetsområden är:

- Information och dialog
- Inköp och upphandling
- Bygg- och anläggningsmaterial
- Kemikaliehantering
- Växtskyddsmedel
- Tillsyn och kontroll
- Miljögiftsövervakning
- Barn och andra känsliga grupper

Inom varje verksamhetsområde räknas ett antal åtgärder upp och den som är ansvarig för genomförandet anges. Utöver att det finns ett särskilt verksamhetsområde för de prioriterade målgrupperna barn och andra känsliga grupper, finns det åtgärder inom övriga verksamhetsområden som berör dem. Dessa har markerats med orange färg.

Koppling till Agenda 2030

Arbetet med de åtgärder som anges i kemikalieplanen uppges bidra till att åtta av målen i Agenda 2030 uppnås:

- Mål 2. Ingen hunger – säker mat, hållbart jordbruk
- Mål 3. God hälsa och välbefinnande – minskade döds- och sjukdomsfall p.g.a. skadliga kemikalier
- Mål 6. Rent vatten och sanitet för alla – säkert dricksvatten, minimera utsläpp av farliga kemikalier
- Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt – säker arbetsmiljö

- Mål 11. Hållbara städer och samhällen – minska städernas negativa miljöpåverkan
- Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion – säker kemikaliehantering, hållbar konsumtion och produktion, förebygga avfall
- Mål 14. Hav och marina resurser – förebygga och minska föroreningar
- Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald – skydda ekosystem och biologisk mångfald

I planen föreslås att kemikaliecentrum ska initiera och delta i nätverk om specifika sakfrågor. Det framförs också att förvaltningar och bolag behöver utse representanter som ansvariga för genomförandet av åtgärder och som kan ingå i dessa nätverk.

I bilaga 1 finns samtliga 49 åtgärder för de olika verksamhetsområdena samt ansvariga förvaltningar och bolag angivna. I bilaga 2 är samma åtgärder sorterade utifrån vilken verksamhet som är ansvarig.

De verksamhetsområden med åtgärder som stadsdelsförvaltningarna ansvarar för eller behöver medverka i är:

- Information och dialog
- Inköp och upphandling
- Kemikaliehantering
- Växtskyddsmedel
- Barn och andra känsliga grupper

Information och dialog

Kommunikation ska underlätta för anställda, verksamhetsutövare och konsumenter att göra kemikaliesmarta val. Kemikaliecentrum har en central roll i det sammanhanget. Bland annat ska seminarier och utbildningar genomföras, informationsblad och broschyrer tas fram och digitala kanaler användas. Stadsdelsförvaltningarna väntas medverka i årliga informationskampanjer gentemot invånarna. Bland invånarna är föräldrar och blivande föräldrar prioriterade. En särskild satsning kommer att göras för att nå utlandsfödda invånare.

Inköp och upphandling

De som ansvarar för inköp ska ha kunskap om behovsanalyser, kravformuleringar och uppföljning. Det ska också finnas system som hjälper verksamheterna att hitta de varor i stadens sortiment som är att föredra ut ett kemikalieperspektiv. Serviceförvaltningen har en viktig roll tillsammans med upphandlande förvaltningar och

bolag med stöd av kemikaliecentrum. Plast är ett material som särskilt behöver uppmärksammas i inköpsprocesserna.

Kemikaliehantering

Förvaltningar och bolag behöver veta vilka kemiska produkter som används i den egna verksamheten. Med kemiska produkter avses rengörings- och tvättmedel, färg, lim m.m. De förvaltningar och bolag som använder märkningspliktiga kemiska produkter ska inventera och rapportera i systemet Chemsoft. Systemet anger tydligt vilka produkter som innehåller utfasningsämnen och vilka som innehåller prioriterade riskminskningsämnen. Utfasningsämnen har så allvarliga egenskaper att de bör fasas ut eller ersättas och för prioriterade riskminskningsämnen behöver verksamheterna se över användningen och säkra en god riskhantering. Kemikaliecentrum ger stöd i användningen av Chemsoft.

Växtskyddsmedel

Miljö- och hälsofarliga växtskyddsmedel behöver ersättas av produkter och metoder med mindre risk. Parker, grönområden och fastigheter behöver skötas utan växtskyddsmedel/bekämpningsmedel. I första hand ska förebyggande åtgärder vidtas. Gamla avtal med koloniträdgårdsföreningar kan behöva ses över eller förtydligas så att det framgår att växtskyddsmedel inte ska användas på stadens arrenderade mark. I vissa fall kan det finnas krav på tillstånd.

Barn och andra känsliga grupper

Barn och unga är särskilt viktiga grupper att skydda från farliga kemiska ämnen då de är känsligare än vuxna. Eftersom barn är känsligast innan de föds, är det viktigt att även skydda gravida kvinnor från exponering. Verksamheterna behöver försöka få bort skadliga kemikalier som finns i barns, ungas och gravidas miljöer. Stadsdelsförvaltningarna behöver delta i uppdateringen av Vägledning för en kemikaliesmart förskola som ska anpassas även till skola och fritidshem, genomföra och följa upp åtgärder samt utbilda berörd personal. Vidare behöver bland annat stadsdelsförvaltningarna genomföra åtgärder för kemikaliesmart arbetsplats med fokus på gravida.

Synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen är positiv till både innehåll och struktur i kemikalieplanen. Den stämmer väl med målet om en giftfri miljö i stadens nya miljöprogram som också tar upp kemikaliesmarta förskolor, val av produkter vid inköp och upphandling, dokumentation i Chemsoft, utbildningar och kommunikationsinsatser.

Beskrivningen av åtgärder och ansvarsfördelning i kemikalieplanen är tydlig, vilket förvaltningen bedömer kommer att underlätta arbetet. Vidare är det stöd som kemikaliecentrum kan ge värdefullt. Att kemikaliecentrum deltar i de nätverk för olika sakfrågor som redan finns är bra och kan bidra till att föra arbetet framåt. Enligt förvaltningens uppfattning kommer arbetet att medföra ett ökat behov av samverkan inom och mellan förvaltningar.

Kopplingen mellan kemikalieplanen och målen i Agenda 2030 är också tydlig och ökar motivationen att arbeta med frågorna. Förvaltningen är positiv till att barn och andra känsliga grupper, såsom gravida, prioriteras i planen och beskrivs både som ett separat verksamhetsområde men även inarbetat i planen som helhet.

Förvaltningens uppfattning är att kemikalieplanen lyckats bra med att konkretisera de åtgärder som behöver vidtas för att nå målet om en giftfri stad.

Susanne Leinsköld
stadsdelsdirektör

Johan Hernman
administrativ chef

Bilagor

1. Protokollsutdrag från miljö- och hälsoskyddsnämnden 2019-09-24
2. Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande 2019-08-05
3. Stockholms stads Kemikalieplan 2020-2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanne Leinsköld, stadsdelsdirektör	2020-01-20
Johan Hernman, administrativ chef	2020-01-20